

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Vår sak nr: 2015-AR-01750

Deres ref.: 15/8555

Dato: 3.2.2016

HØRING – ENDRINGER I UTLENDINGSLOVGIVNINGEN (INNSTRAMNINGER II)

NTL er kritisk til departementets innstrammingsforslag av utlendingslovgivningen. Generelt mener vi at lovforslagene ikke ivaretar situasjonen for mennesker på flukt på en tilstrekkelig god måte, hverken på kort eller lang sikt. For det andre ser vi ikke at lovforslagene vil medføre bedre integrering i det norske samfunnet.

Forsvarlig saksbehandling

Asylsøkere som har en begrenset tillatelse til opphold i Russland eller har flyktet via Russland, blir nå returnert uten å få behandlet sin asylsøknad i Norge. Disse risikerer å bli sendt tilbake til krig i hjemland. Dette har skapt reaksjoner internasjonalt, og FNs flyktningorganisasjon UNHCR har bedt om ytterligere informasjon om Norges nye regelverk.

Ifølge tidligere dom fra Den europeiske menneskerettighetsdomstolen som gjaldt returer fra Belgia til Hellas, er statene forpliktet til å undersøke om det rent faktisk er tilgang for de returnerte å søke om opphold eller asyl for å forhindre at de blir sendt tilbake til forfølgelse. Dommen pålegger at undersøkelsene skal gjøres før retur finner sted. Dette prinsippet må også gjøres gjeldende for saksbehandlingen ved eventuelle returer som følge av en eventuell lovendring.

Mindreårige asylsøkere må kunne få realitetsbehandlet sin asylsøknad mens de er barn, og kunne få rettshjelp fra en advokat med spesialkompetanse på asylfeltet. Klagefrister må være tilstrekkelige til at dem vedtaket retter seg mot får reell anledning til å gjøre denne gjeldende. Vedtak som blir fattet må bekjentgjøres for dem de retter seg mot omgående. En innsnevring av fritt rettsråd i avvisningssaker anser vi som uklokt. Denne vil kunne bidra til at eventuell mangelfull saksbehandling forut for uttransportering vil kunne påvises og omgjøres i det enkelte tilfelle og bidra til en korrigerende av saksbehandlingen.

Departementet bør vurdere de foreslåtte endringene, forvaltningspraksisen, og følgene av endringene opp mot folkeretten samlet og enkeltvis.

Vi registrerer at departementet ønsker sterkere incitament for integrering, men vi mener innstrammingsforslagene ikke nødvendigvis ivaretar dette. Flere av forslagene vil ha negativ effekt på å komme i ordinært arbeid. Vi etterlyser tiltak som vil bidra til bedre og raskere arbeidsinkludering.

Familiegjenforening

Forslaget om krav til fire års arbeid eller utdanning i Norge før familiegjenforening virker urimelig lang. Et fåtall av asylsøkere vil kunne starte rett i jobb eller utdanning, og dette forslaget vil derfor føre til at det vil kunne ta svært mange år før familiegjenforening kan skje for en stor andel av asylsøkerne. Dette vil både ha et medmenneskelig aspekt ved at familier blir holdt fraskilt i mange år, og/eller at familien blir utsatt for forfølgelse/krigshandlinger i hjemlandet.

I tillegg kan lang ventetid på familiegjenforening bidra til at integreringsprosessen tar lenger tid enn nødvendig. Den usikkerheten asylsøker vil leve under på grunn av manglende familiegjenforening vil kunne påvirke vedkommende sin psykiske helse og dermed mulighet til å klare å gjennomføre arbeid/arbeidsrettede tiltak. Det vil være vanskelig å starte norskopplæring og andre tiltak når man er usikker på familiens situasjon, og i mange tilfeller om de vil overleve på grunn av krig og/eller forfølgelse.

En familiegjenforening vil også kreve at den som har fått familien sin til Norge må bidra til at familiemedlemmene tilpasser seg og kommer i gang med norskopplæring, skole, jobb med mer når de ankommer Norge. Dette vil kunne redusere mulighet til å følge opp egen utdanning eller jobb.

Departementet påpeker at det er et mål at flyktningen er integrert i samfunnet når familien kommer. Vi er uenig i departementets vurdering om at dette vil kunne gi familiemedlemmene et bedre utgangspunkt. Det er oftest menn som kommer til Norge uten familien. Hvis disse er godt integrert med gode norskkunnskaper og jobb før ektefelle får mulighet til å flytte til Norge, vil dette kunne påvirke kvinners mulighet til inkludering.

Vi mener derfor forslaget om krav til fire års arbeid eller utdanning vil kunne bidra til å vanskeliggjøre arbeidsinkludering både for asylsøker og de som kommer til Norge gjennom familiegjenforening.

Permanent oppholdstillatelse

Departementet forslår at vilkårene for permanent oppholdstillatelse skjerpes og at det skal stilles krav om minimum av norskkunnskaper og bestått prøve i samfunnskunnskap for å få opphold. Vi mener disse prøvene ikke fanger opp hvorvidt personene er i stand til å være selvforsørgete eller ikke. For noen vil det være tilstrekkelig med gode engelskkunnskaper for å fungere i et arbeidsforhold. Utfordringer med å få jobb skyldes ikke nødvendigvis manglede norsk eller samfunnskunnskaper, men manglende vilje til å satse på arbeidstakere med innvandrerbakgrunn. Her kan vi oppleve både urimelige og unødvendig krav fra arbeidsgivere. Riktige og tilstrekkelige arbeidsmarkedstiltak vil også være faktorer som bidrar til arbeidsinkludering. Bestått prøve bør derfor ikke være avgjørende for innvilgelse av permanent opphold.

Vi synes det er positivt at personer mellom 55 og 67 har en rett til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Dette bør være en rett som alle får mulighet til å benytte seg av. Vi mener imidlertid ikke at dette bør være et krav for å få innvilget permanent opphold. Det vil være svært krevende for en del innvandrere å gjennomføre slik opplæring, blant annet analfabeter og andre med liten utdanning. Ressurser til opplæringen bør derfor i størst grad benyttes til mennesker i de aldersgrupper hvor det er større sannsynlighet for å komme i ordinært arbeid. Vi støtter derfor ikke forslaget om plikt til opplæring i norsk og

samfunnskunnskap for personer mellom 55 og 67 år, men mener fortsatt dette skal være en rettighet for denne aldersgruppen og at det bør motiveres for slik opplæring.

Vi vil også påpeke at permanent opphold vil bidra til raskere og bedre inkludering enn vedtak om midlertidig beskyttelse. Dette da både motivasjon og mulighet til arbeidsrettet aktivitet vil være høyere ved permanent opphold. Flyktningen kan raskere starte et målrettet arbeid med tanke på å bli selvforsørgende. Arbeidsgivere vil i større grad ønske å satse på en arbeidstaker som har permanent opphold, hvor det er større sannsynlighet for at arbeidstaker blir værende i bedriften/organisasjonen. Det er spesielt uheldig hvis det blir gjort vedtak om midlertidig beskyttelse der det er stor sannsynlighet for at dette senere blir omgjort til permanent opphold. Slike vedtak vil kunne vanskeliggjøre inkludering og utsette og/eller redusere mulighetene på arbeidsmarkedet.

Dersom det likevel blir innvilget midlertidig opphold støtter vi forslaget om at dette gir rett til å ta arbeid.

Tiltak for integrering

Asylforliket sier at det skal legges til rette for språkopplæring, egenaktivitet og mulighet til å gjøre arbeidsoppgaver til tilknytning til asylmottaket, og at partene i avtalen forplikter seg til å videreføre samtalen med sikte på å oppnå enighet om tiltak for rask og effektiv integrering for de som får beskyttelse i henhold til asylretten. Dette må følges opp med tiltak.

Mange asylsøkere vil være en ressurs på arbeidsmarkedet, og målet bør være at flest mulig blir selvforsørgende så rask som mulig. Det er derfor viktig med god oppfølging og gode tiltak som bidrar til arbeidsinkludering. Da er det også viktig at arbeidsretting av alt arbeidet så tidlig som mulig.

Dette innebærer blant annet at norskopplæring starter så tidlig som mulig, det vil si før midlertidig eller permanent opphold er innvilget. Norskopplæring må være mest mulig arbeidsrettet, og i hovedsak foregå på arbeidsplass. Valg av arbeidstreningsplass/norskopplæring må gjøres målrettet med tanke på fremtidig ordinært arbeid. Dette betyr at NAV må tidlig inn for å veilede både innvandrere og samarbeidspartnere. Det bør derfor vurderes om NAV skal ha en rolle langt tidligere i inkluderingsarbeidet.

Videre må asylsøkeres yrkesbakgrunn og utdanning avklares raskt. Nødvendig godkjenning av utenlands utdanning må gjøres på en hurtig og smidig måte.

Asylsøkere som ikke har fått innvilget sin søknad bør kunne gis arbeidstillatelse. Dette bidrar til bedre integrering og raskere selvforsørging, men bør følges opp med tydelig informasjon til både asylsøker og arbeidsgiver om at dette ikke gir føringer i behandlingen av selve asylsaken.

Med hilsen
NORSK TJENESTEMANNSLAG

John Leirvaag
forbundsleder

Torstein Brechan
forbundssekretær